

УДК 75:7.08

DOI 10.32461/2226-3209.4.2025.351857

Цитування:

Денисюк Ж. З. Образ міста в акварелях ужгородського митця Василя Когутича. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2025. № 4. С. 169–174.

Denysiuk Zh. (2025). Image of the City in Watercolours by Uzhhorod Artist Vasyl Kohutyach. National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal, 4, 169–174 [in Ukrainian].

*Денисюк Жанна Захарівна,
доктор культурології, доцент,
проректор з наукової та виховної роботи
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0003-0833-2993>
<http://www.researcherid.com/rid/G-9549-2019>
jdenesuk@dakkkim.edu.ua*

ОБРАЗ МІСТА В АКВАРЕЛЯХ УЖГОРОДСЬКОГО МИТЦЯ ВАСИЛЯ КОГУТИЧА

Мета дослідження полягає у виявленні особливостей художнього осмислення міського простору в акварельних творах ужгородського митця В. Когутича, а також у визначенні специфіки формування образу міста в контексті регіональної мистецької традиції Закарпаття. **Методологічну основу** дослідження становлять мистецтвознавчий і культурологічний підходи, а також метод порівняльно-стилістичного аналізу робіт та іконографічний метод для дослідження та інтерпретації урбаністичних мотивів. Залучено елементи структурного аналізу композиції, колористичних та просторових рішень, а також контекстуальний підхід для з'ясування зв'язку творчості В. Когутича із закарпатською школою живопису. **Наукова новизна.** Уперше системно проаналізовано художній міський пейзаж в акварелях В. Когутича як окремий пласт сучасного закарпатського мистецтва. Виявлено індивідуальні прийоми роботи автора з кольором, світлоповітряними ефектами, що формують авторську модель міського пейзажу. Показано, як митець поєднує реалістичну фіксацію архітектурних мотивів із романтизацією простору, створюючи емоційно насичену візуальну репрезентацію міста. **Висновки.** Акварелі В. Когутича формують цілісну авторську художню концепцію, де місто постає живим, динамічним і водночас камерним простором. Митець розкриває індивідуальний ритм міста через світло, колір і фактуру акварелі, що дозволяє розглядати його роботи як вагомий внесок у розвиток сучасного урбаністичного пейзажу. Також творчий доробок В. Когутича актуалізує національну культурну ідентичність та відображає культурний наратив закарпатської художньої школи.

Ключові слова: Василь Когутич, акварель, урбаністичний пейзаж, образ міста, закарпатська школа живопису.

Denysiuk Zhanna, Doctor Science of Cultural Studies, Associate Professor, Vice-Rector for Scientific and Educational Work of National Academy of Culture and Arts Management

Image of the City in Watercolours by Uzhhorod Artist Vasyl Kohutyach

The purpose of the study is to identify the features of the artistic understanding of urban space in the watercolour works of the Uzhhorod artist V. Kohutyach, as well as to determine the specifics of the formation of the image of the city in the context of the regional artistic tradition of Transcarpathia. **The methodological** basis of the study is art history and culturology approaches, as well as the method of comparative stylistic analysis of works and the iconographic method for the study and interpretation of urban motifs. Elements of structural analysis of composition, coloristic and spatial solutions, as well as a contextual approach to clarify the connection between V. Kohutyach's work and the Transcarpathian school of painting are involved. **Scientific novelty.** For the first time, the artistic urban landscape in V. Kohutyach's watercolours has been systematically analysed as a separate layer of modern Transcarpathian art. The author's individual techniques of working with colour, light and air effects that form the author's model of the urban landscape have been identified. It is shown how the artist combines realistic fixation of architectural motifs with romanticisation of space, creating an emotionally rich visual representation of the city. **Conclusions.** As a result of the research, it was found that V. Kohutyach's watercolours form a holistic author's artistic concept, where the city appears as a living, dynamic and at the same time chamber space. The artist reveals the individual rhythm of the city through light, colour and texture of watercolours, which allows the author to consider his works as a significant contribution to the development of the modern urban landscape. Besides, V. Kohutyach's creative work actualises the national cultural identity and reflects the cultural narrative of the Transcarpathian art school.

Keywords: Vasyl Kohutyach, watercolour, urban landscape, image of the city, Transcarpathian school of painting.

Актуальність теми дослідження. Дослідження образу міста в акварельних творах ужгородського митця Василя Когутича (нар. 1985 р.) є актуальним у контексті сучасних мистецтвознавчих підходів до вивчення урбаністичної тематики та візуальних репрезентацій регіоніки. Ужгород як культурний центр Закарпаття має складну історико-архітектурну структуру та багатий художній досвід осмислення міського середовища, однак творчість В. Когутича, попри її значний внесок у розвиток регіонального мистецтва, залишається недостатньо систематизованою й науково опрацьованою. Зростання інтересу до місцевих художніх традицій, питань культурної ідентичності та ролі візуального мистецтва у формуванні колективної пам'яті зумовлює потребу аналізу авторських інтерпретацій урбаністичного простору. Акварелі В. Когутича вирізняються чутливим відтворенням світлоповітряних ефектів, своєрідною поетизацією міських мотивів і здатністю майстерно передавати ритм та атмосферу не лише рідного Ужгорода, а й будь-якого іншого міста, що робить їх важливим матеріалом для дослідження сучасної художньої культури регіону. Вивчення цього пласту творчості дозволяє не лише окреслити специфіку індивідуального стилю митця, а й поглибити розуміння процесів розвитку мистецтва акварелі та її впливу на формування художнього образу міста у творчості сучасних митців ХХІ ст.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідження та публікації, які стосуються творчості В. Когутича, мають переважно інформаційний характер: це переважно рецензії на персональні виставки, репортажі місцевих ЗМІ та презентації робіт у галереях і музеях. Серія пресрелізів і репортажів зафіксувала кілька персональних акварельних виставок Когутича і музейні експозиції, що показують масив акварельних робіт 2013–2019 років, які представляють різноманітні міські мотиви у творах художника [1–3; 7; 8; 11; 12; 13; 16].

Активна онлайн-присутність митця в галереях і на артплатформах, в каталогах робіт доповнює уявлення про його техніку та манеру, де, зокрема наголошується на «невимушеній, легкій» манері письма, на відчутті кольору й орієнтації на урбаністичні мотиви, що підтверджує якісні параметри образу міста у його акварелях. Однак ці джерела не містять мистецтвознавчого або теоретичного аналізу [4; 5].

Наукові дослідження, які могли б слугувати теоретичною базою для вивчення образу міста в роботах В. Когутича, представлені більш узагальнюючими працями про закарпатську школу живопису та урбаністичного пейзажу в регіональному контексті. Це, зокрема, публікації І. Воронич [9], О. Гаврош [10], А. Ковач [14], О. Кухарчук [15], С. Плахта [17], Г. Скляренко [18; 19], О. Цугорка [20], що дають теоретичний мистецький контекст для розуміння художніх традицій, із яких виростає місцевий образ міста та розглядають колористичні й стилістичні риси, що можуть перегукуватися з художніми практиками В. Когутича.

Мета статті полягає у виявленні особливостей художнього осмислення міського простору в акварельних творах ужгородського митця В. Когутича, а також у визначенні специфіки формування образу міста в контексті регіональної мистецької традиції Закарпаття.

Виклад основного матеріалу. В. Когутич народився 28 березня 1985 року в селі Ракошино на Закарпатті [5]. Після завершення навчання в дитячій художній школі Мукачєвого він здобув фахову освіту в Ужгородському коледжі мистецтв імені А. Ерделі (спеціальність – декоративно-прикладне мистецтво / художня обробка металу) та пізніше – у Закарпатському художньому інституті [4]. Уже студентом показав високий рівень підготовки, коли у 2009 р. став переможцем Всеукраїнського конкурсу з академічного рисунка (м. Харків) [6]. Професійна освіта, академічна школа рисунку і живопису, а також подальша педагогічна діяльність (викладає рисунок і живопис у коледжі) створили міцний фундамент для його творчого розвитку [4]. Поєднання класичної підготовки й інтересу до сучасного рішення дають змогу В. Когутичеві вільно рухатися між жанрами: від портрету і натюрморту – до пейзажу, міської тематики, графіки [3]. Проте саме акварель стала провідною технікою митця для реалізації магістральної теми міста: адже він зазначає, що відчуває себе в ній «комфортно» і саме нею створив більшість своїх міських краєвидів [12].

Справді, у творчості В. Когутича центральне місце займає міський пейзаж, який розкривається через краєвиди, архітектурні куточки, вулиці, набережні, двори, що передають місцеву атмосферу, настрій, характер міста [12]. Особливо багато робіт присвячено його рідному місту – Ужгороду, в яких він майстерно й атмосферно відтворив затишні старовинні вулички, силуети

архітектури, пам'ятки, які, на думку художника, варті того, щоб бути зафіксованими в художньому баченні [7].

Окрім того, в доробку митця є образи інших міст, як українських, так і зарубіжних – іноді це панорами або враження від подорожей: на акварелях можемо побачити київські пейзажі, французькі, італійські та ін. [12]. Через зображення міста В. Когутич прагне не просто передати архітектурну чи топографічну реальність, а показати дух, атмосферу, настрій часу й простору – момент змін, світла, тіней, спокою або руху [2].

Одна з ключових характеристик акварелей Когутича – легкість і невимушеність манери: його живопис вирізняється м'якістю контурів, прозорістю фарб, здатністю передати зміни світла і повітря [4]. У його творах часто домінує атмосферне світло – це ранкові або денні фарби, водні відблиски, приглушені тіні, повітряність, що створює відчуття живого, дихаючого міста [7]. Композиційно художник часто обирає відкриті плани, перспективу вулиць або набережних, що дає змогу занурити глядача у простір міської структури, передати відчуття глибини, масштабу, просторового руху [2]. Колірна гама у його роботах доволі стримана, але й водночас живописна: кольори теплі, з нюансами, що підкреслюють емоційність і настрої, адже акварель дозволяє передати прозорість, легкість, ефемерність, – все те, що робить місто живим, мінливим та привабливим [4]. Завдяки цим художнім засобам, міські пейзажі В. Когутича являють собою не лише художньо-документальну фіксацію вигляду міста, а справляють емоційне переживання, формують певний художній досвід [6].

Образ міста, створений В. Когутичем, має значення не тільки як естетичне зображення, але й як зберігач пам'яті, відбиток часу, своєрідний просторовий архів. Його акварелі фіксують конкретні куточки, вулички, будівлі, які змінюються з роками – це, насамперед, архітектурні трансформації, забудову, урбаністичні зміни. У цьому сенсі його творчість виконує функцію своєрідного «візуального літопису» міста.

Через образ міста художник передає своєрідність, предметну символіку рідного краю, його історію, атмосферу, дух. Йдеться про емоційну, індивідуальну прив'язаність і відчуття дому, рідного простору [7].

Загалом дослідники, визначаючи особливості саме закарпатської художньої школи, слушно зауважували, що її родзинкою було те, що «модерністські формально-

пластичні засади використовувалися тут до цілком традиційних, народницьких сюжетів – пейзажів Карпат та зображення селян та їхнього побуту.

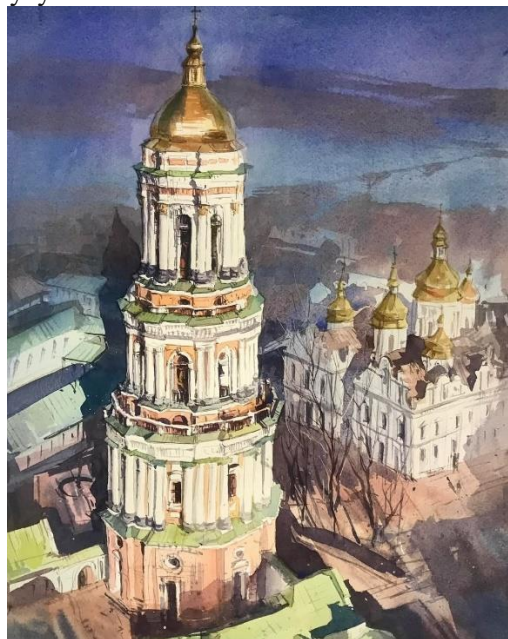

Рис. 1. В. Когутич «Верішня тиша» (Києво-Печерська лавра), 2025 р.*

Рис. 2. В. Когутич «Теплі барви міста» (Київ), 2025 р.

* Рис. 1, 2 з інстаграму автора:
<https://www.instagram.com/vasyolkohutych/>

Важливою складовою художніх зацікавлень ставало і народне мистецтво, з його яскравим різноманіттям, виразною декоративністю та орнаментальною умовністю, звернення ж до нього – його сюжетів та

стилістичних особливостей – виступало тут засобом національного самовизначення. Так в образно-естетичних засадах школи поєдналися майже контрверсійні імпульси: регіонального, національного самоствердження через широкий простір народної культури та модерністичних художніх ідей, що були адаптовані крізь ці образні пріоритети» [18, 223].

Основними художніми чинниками, що визначають специфіку міського образу у В. Когутича, є прозора багатошарова техніка, стримана але збалансована колористика, чіткі графічні лінії та прагнення передати мінливість станів. Митець відмовляється від надмірної деталізації, натомість наголошує на загальному настроєвому ладі композиції, що надає його акварелям рис імпресіоністичного забарвлення, проте не позбавляє їх унікального колориту, пов'язаного з конкретним міським ландшафтом.

Образ міста в акварелях В. Когутича виявляється глибоко гуманізованим: у центрі уваги завжди перебуває взаємодія людини та простору, що виявляється у ритмі вулиць, м'якості світла, теплих архітектурних силуетах. Через таку візуальну поетику художник творить не лише художню репрезентацію міста, а й його емоційно-смыслову інтерпретацію [16].

Численні урбаністичні пейзажі В. Когутича є своєрідною художньою працею над образом міста, де акварель постає засобом емпатії, пам'яті і художнього осмислення простору. Його акварельні краєвиди Ужгорода та інших міст – це не просто художнє відтворення відомих частин міста, а насамперед передають атмосферу та емоції. Цей підхід підкреслює, що сучасний міський пейзаж може стати темою глибокого художнього дослідження: через світло, колір, композицію, техніку формуючи здатність передавати характер, дух, особливість конкретного міста.

Отже, творчість В. Когутича важлива не тільки для регіонального закарпатського контексту, але й для ширшого розуміння того, як сучасне українське мистецтво працює з урбаністичним простором, пам'яттю, ідентичністю і візуальною культурою міста.

Наукова новизна. Уперше системно проаналізовано художній міський пейзаж в акварелях В. Когутича як окремий пласт сучасного закарпатського мистецтва. Виявлено індивідуальні прийоми роботи автора з кольором, світлоповітряними ефектами, що формують авторську модель міського пейзажу. Показано, як митець поєднує реалістичну фіксацію архітектурних мотивів із

романтизацією простору, створюючи емоційно насичену візуальну репрезентацію міста.

Рис. 3. В. Когутич «Старий Ужгород», 2025 р.

Рис. 4. В. Когутич «Париж», 2025 р.

* Рис. 3, 4 з інстаграму автора:
<https://www.instagram.com/vasylkohutych/>

Висновки. У результаті проведеного дослідження можна стверджувати, що акварельна інтерпретація міського простору у творчості сучасного художника-аквареліста В. Когутича вибудована на поєднанні документальної фіксації урбаністичного середовища та лірично-емоційної його трансформації. Митець послідовно формує власну модель образу міста, у якій архітектурні структури є не домінуючими, а такими, що взаємодіють зі світлом, атмосферою й ритмом повсякденного життя. Саме завдяки цьому місто в його акварелях постає не як сукупність матеріальних об'єктів, а як цілісна пульсуюча система, занурена у м'яку світлоповітряну стихію.

Отже, акварельний міський пейзаж у творчості В. Когутича виступає унікальною формою переосмислення урбаністичного середовища, у якій поєднуються традиції закарпатської мистецької школи та індивідуальне світовідчуження митця, збагачуючи сучасний український міський

пейзаж новими інтонаціями, при цьому апелюючи до культурної пам'яті кожного міста та регіону.

Література

1. В Ужгороді відбулося імпрровізоване закриття виставки «Кольори старого міста». URL: <https://history.rayon.in.ua/news/842275-v-uzhgorodi-vidbulosya-improvizovane-zakrittya-vistavki-kolori-starogo-mista> (дата звернення: жовтень 2025).
2. В Ужгороді презентували виставку робіт митця Василя Когутича. URL: <https://pershiy.com.ua/v-uzhgorodi-prezentuvaly-vystavku-robit-myttisia-vasylia-kohutyicha-foto> (дата звернення: жовтень 2025).
3. В Ужгороді триває персональна виставка Василя Когутича. URL: <https://zaholovok.com.ua/v-uzhgorodi-trivaje-personalna-vistavka-vasilya-koguticha-foto> (дата звернення: жовтень 2025).
4. Василь Когутич. URL: <https://art2080.com/uk/seller/97--vasil-kogutich> (дата звернення: жовтень 2025).
5. Василь Когутич. URL: <https://art-victory.com/artist/vasyl-kohutych/> (дата звернення: жовтень 2025).
6. Василь Когутич: нерозгаданий художник. URL: <https://varosh.com.ua/art/vasyl-kogutych-nerozgadanyj-hudozhnyk/> (дата звернення: жовтень 2025).
7. Василь Когутич показав свій акварельний Ужгород. 2015. URL: <https://goloskarpat.info/culture/55929669c55c4/> (дата звернення: жовтень 2025).
8. Василь Когутич представить «Відображення часу» в Ужгородській міській бібліотеці. 2015. URL: <https://prozahid.com/content-12714-html/> (дата звернення: жовтень 2025).
9. Вороч І. Естетичність як основна особливість закарпатської школи живопису. *Мистецтвознавство України*. 2018. № (18). С.32–38. DOI: <https://doi.org/10.31500/2309-8155.18.2018.152365> (дата звернення: жовтень 2025).
10. Гаврош О. І. Мистецтвознавчі студії Закарпаття: історія формування та розвитку. *Тези II міжнародної наукової конференції проблеми методології сучасного мистецтвознавства та культурології* (Київ, 11–12 листопада 2020 р.). Київ, 2020. С. 42–44.
11. 10 вражаючих робіт закарпатського художника Василя Когутича. URL: <https://bro.org.ua/10-vrazhayuchyh-robit-zakarpatskogo-hudozhnyka-vasilya-koguticha-foto/> (дата звернення: жовтень 2025).
12. «Імпресія» Василя Когутича в Закарпатському музеї народної архітектури та побуту. 2019. URL: <https://zakarp.at/brovidi.art/vystavky/impresiya-vasilya-koguticha-v-zakarpatskomu-muzei-narodnoi-arhitekturi-ta-pobutu#parenthorizontaltab1> (дата звернення: жовтень 2025).
13. Мишанич В. В. Ужгороді відкрилася персональна «акварельна» виставка Василя Когутича. 2015. URL: <https://zakarpatty.net.ua/News/142099-V-Uzhgorodi-vidkrylasia-personalna-akvarel-na-vystavka-Vasylia-Kohutyicha-FOTO-VIDEO> (дата звернення: жовтень 2025).
14. Ковач А. М. Пленерний живопис як складова у творчості художників Закарпаття. *Вісник Закарпатської академії мистецтв*. 2017. № 9. С. 59–63.
15. Кухарчук О. С. Закарпатська школа живопису як феномен національного і культурного відродження. *Чорноморський літопис*. 2016. Вип. 11. С. 100–108.
16. «Мовою лінії та кольору» заговорив до ужгородців художник Василь Когутич. 2015. URL: <http://uzhgorod.in/movoyu-liniyi-ta-koloru-zagovoryv-do-uzhgorodsiv-hudozhnyk-vasyl-kogutych-foto/> (дата звернення: жовтень 2025).
17. Плахта С. Л. Тенденції імпресіонізму у мистецтві закарпатської школи живопису. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2012. №18 (1). С. 109–114.
18. Склярєнко Г. Закарпатська школа живопису в контексті українського мистецтва другої половини ХХ століття. *Мистецтвознавство України*. 2017. №(17). С. 220–229. DOI: <https://doi.org/10.31500/2309-8155.17.2017.140111>
19. Склярєнко Г. Нові риси закарпатської художньої школи: Павло Бездір, Єлизавета Кремницька, Ференц Семан. URL: <https://sm.etnolog.org.ua/zmist/2019/2/62.pdf> (дата звернення: жовтень 2025).
20. Цугорка О. П. Закарпатська школа живопису: основні етапи становлення. *Культура і сучасність*. 2016. №2. С. 67–71.

References

1. An impromptu closing of the exhibition 'Colours of the Old City' took place in Uzhhorod. (n.d.). <https://history.rayon.in.ua/news/842275-v-uzhgorodi-vidbulosya-improvizovane-zakrittya-vistavki-kolori-starogo-mista> [in Ukrainian].
2. An exhibition of works by artist Vasyl Kohutych was presented in Uzhhorod. (n.d.). <https://pershiy.com.ua/v-uzhgorodi-prezentuvaly-vystavku-robit-myttisia-vasylia-kohutyicha-foto> [in Ukrainian].
3. A personal exhibition by Vasyl Kohutych is ongoing in Uzhhorod. (n.d.). <https://zaholovok.com.ua/v-uzhgorodi-trivaje-personalna-vistavka-vasilya-koguticha-foto> [in Ukrainian].
4. Vasyl Kohutych. (n.d.). <https://art2080.com/uk/seller/97--vasil-kogutich> [in Ukrainian].
5. Vasyl Kohutych. (n.d.). <https://art-victory.com/artist/vasyl-kohutych/> [in Ukrainian].
6. Vasyl Kohutych: an unsolved artist. (n.d.). <https://varosh.com.ua/art/vasyl-kogutych-nerozgadanyj-hudozhnyk/> [in Ukrainian].
7. Vasyl Kohutych showed his watercolour Uzhhorod. (2015). <https://goloskarpat.info/culture/55929669c55c4/> [in Ukrainian].
8. Vasyl Kohutych will present 'Reflection of Time' at the Uzhhorod City Library. (2015). <https://prozahid.com/content-12714-html/> [in Ukrainian].

9. Vorovych, I. (2018). Aesthetics as the main feature of the Transcarpathian school of painting. *Art History of Ukraine*, (18), 32–38. <https://doi.org/10.31500/2309-8155.18.2018.152365> [in Ukrainian].
10. Havrosh, O.I. (2020). Art Studies of Transcarpathia: History of Formation and Development. Abstracts of the II International Scientific Conference on the Problems of Methodology of Modern Art History and Culturology (Kyiv, November 11–12, 2020). Kyiv (pp. 42–44) [in Ukrainian].
11. Ten impressive works by the Transcarpathian artist Vasyl Kohutych. (n.d.). <https://bro.org.ua/10-vrazhayuchykh-robit-zakarpatskogo-hudozhnyka-vasylya-kogutyicha-foto/> [in Ukrainian].
12. 'Impression' by Vasyl Kohutych in the Transcarpathian Museum of Folk Architecture and Life. (2019). <https://zakarpat.brovdi.art/vystavky/im-presiya-vasilya-kogutyicha-v-zakarpatskomu-muzei-narodnoi-arhitekturi-ta-pobutu#parenthorizontaltab1> [in Ukrainian].
13. Myshanych, V. (2015). A personal 'watercolour' exhibition by Vasyl Kohutych opened in Uzhhorod. <https://zakarpattya.net.ua/News/142099-V-Uzhhorodi-vidkrylasia-personalna-akvarel-na-vystavka-Vasylya-Kohutyicha-FOTO-VIDEO> [in Ukrainian].
14. Kovach, A. M. (2017). Plein-air painting as a component of the work of artists of Transcarpathia. *Bulletin of the Transcarpathian Academy of Arts*, 9, 59–63 [in Ukrainian].
15. Kukharchuk, O. S. (2016). Transcarpathian school of painting as a phenomenon of national and cultural revival. *Black Sea Chronicle*, 11, 100–108 [in Ukrainian].
16. Artist Vasyl Kohutych spoke to the people of Uzhhorod in the 'language of line and colour'. (2015). <http://uzhgorod.in/movoyu-liniyi-ta-koloru-zagovoryv-do-uzhgorodtsiv-hudozhnyk-vasyl-kogutyich-foto/> [in Ukrainian].
17. Plakhta, S. L. (2012). Impressionist tendencies in the art of the Transcarpathian school of painting. *Ukrainian Culture: Past, Present, Development Paths*, 18 (1), 109–114 [in Ukrainian].
18. Skliarenko, H. (2017). Transcarpathian school of painting in the context of Ukrainian art of the second half of the 20th century. *Art History of Ukraine*, (17), 220–229. <https://doi.org/10.31500/2309-8155.17.2017.140111> [in Ukrainian].
19. Skliarenko, H. (2019). New features of the Transcarpathian art school: Pavlo Bedzir, Elizaveta Kremnytska, Ferenc Seman. <https://sm.etnolog.org.ua/zmist/2019/2/62.pdf> [in Ukrainian].
20. Tshuhorka, O.P. (2016). Transcarpathian school of painting: main stages of formation. *Culture and Modernity*, 2, 67–71 [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 31.10.2025
Отримано після доопрацювання 01.12.2025
Прийнято до друку 10.12.2025
Опубліковано 29.12.2025*